

Az OKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM SZEMLELTETŐ FILMKIRENDELTSÉGE
filmdia sorozatából

54. szám.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

1847-1910.

Irodalomtörténeti sorozat: 15.

Készült: 1952. évben.

1. Mikszáth Kálmán arcképe.

Képünk Benczur Gyula olajfestményének másolata. A kép a Magyar Tudományos Akadémia tulajdona.

2. Mikszáth Kálmán szülőháza.

Mikszáth 1847. január 16-án született Szklabonyán /Nógrád megye/. A gimnáziumot Rimaszombatban és az utolsó két évet Selmecen végezte. Irodalmi érdeklődése már ebben az időben bontakozóban van. A selmeci gimnázium önképzőköri diszkönyve Petőfi versei mellett Mikszáth költeményeit is őrzi. Képünk Mikszáth szülőházát ábrázolja.

3. Mauks Mátyás arcképe.

Képünk Mauks Mátyást, a balassagyarmati főszolgabíróat ábrázolja /Mikszáth apósa/, aki 1843. májusában Pozsonyban egy szobában lakott Petőfivel. Mauks Mátyás mellé, a megyéhez küldi Mikszáthot apja, ahol megismerkedik a vármegyei élet tipikus alakjaival: a korrupst képviselővel, az élősdit dzentrivel és a zsarnok arisztokratával.

4. Mikszáth 1872-ben.

Mikszáth 1872-ben szerelmes lesz Mauks M. idősebb leányába Ilonkába. Az apa nem tartja biztatónak a fiatal esküdt jövőjét, hallani sem akar a házasságról. Képünk 1872-ben ábrázolja a vőlegény Mikszáthot.

5. Mikszáth Kálmánné, Mauks Ilona arcképe.

Mikszáth a sikertelen leánykérés után Pestre megy, s mint ujságró működik. 1873-ban Mauks Ilonka utána utazik és romantikus körülmények között, a rokonok segítségével, apja tilalma ellenére 1873. július 13-án megesküsznek. Néhány évig Pesten élnek, de a nyomorgás és nélkülözések következtében Mikszáthné megbetegszik. Ekkor, noha szeretik egymást, elválnak, Ilonka hazamegy apjához.

6. A Szegedi Napló 1879-ben.

A válás után Mikszáth Szegedre költözik, ahol Szeged paraszti-polgári népe ellenzéki magatartásáért szeretetét fogadja. 1878-tól a Szegedi Napló munkatársa lesz. Képünk a Szegedi Napló 1879. évf. egyik számát mutatja.

5511120/54

- 1 -

7. Mikszáth: "A Sós Pál esküvése" c. novellája a Pesti Hirlapban.

Mikszáth 1881-ben, a Pesti Hirlap munkatársaként Pestre kerül. Képünk Mikszáth: A Sós Pál esküvése c. novelláját ábrázolja a Pesti Hirlapban.

8. A "Tót atyafiak" c. kötet belső címlapja.

Szegeden írja Mikszáth a Tót atyafiak c. első novellás kötetének egyes darabjait. Képünk a Tót atyafiak c. kötet belső címlapját mutatja, amely 1881-ben Budapesten jelent meg Grimm-kiadásban.

9. Vizimalom Szklabonyán.

A Tót atyafiak c. kötet egyik elbeszélésében, A bágyi csodában szerepel a képünkön mutatott malom.

10. A savanyukut Mikszáth szülőfalujában.

Képünk a Hová lett Gál Magda c. novellában szereplő kutat ábrázolja.

11. "A jó palócok" c. novellás kötet belső címlapja.

Szintén a szegedi időszakban kezdte írni Mikszáth második kötetének egyes darabjait. A kötet megjelent Budapesten Légrády kiadásában, 1882-ben. A két kötet országos híré iróvá teszi Mikszáthot, megfelelő anyagi helyzetbe kerül. Másodszor is megkéri és feleségül veszi Mauks Ilonkát. Képünk A jó palócok c. kötet belső címlapját mutatja.

12. A jó palócok népviselete.

Mikszáth mindkét kötetében a nép meleg, reális és művészi ábrázolását adja. Képünk a palócok népviseletét mutatja.

13. "A tisztelt Ház" belső címlapja.

Mikszáth a Pesti Hirlap parlamenti tudósítójának betegsége következtében bekerül a Házba. Új, élénk humoru karcolatai megnyerik a közönség tetszését. Képünk "A tisztelt ház" harmadik kiadásának belső címlapját ábrázolja, amely 1887-ben, Jankó János rajzaival Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

14. Mikszáth Jánoska és Kálmán.

Képünk Mikszáth kisfiait, Kálmánt s az 1890-ben elhunyt Jánoskát ábrázolja. A kép ismeretlen festő olajfestménye 1888-89-ből. A kép a Magyar Tudományos Akadémia tulajdona.

15. Mikszáth Kálmán 1890-ben.

Képünk 1890-ből ábrázolja Mikszáthot, a felvételt Ellinger Ede készítette.

16. Jókai Mór /1825-1904/ arcképe.

Mikszáth a legnagyobb tisztelettel vette körül irodalmi példaképét, Jókait. Kortársai fölött állónak tekintette a nagy regényíró.

17. Mikszáth: "Két választás Magyarországon" regényének külső címlapja.

1894-ben jelent meg először Mikszáth Két választás Magyarországon c. regénye. A mű az uri Magyarország képviselőinek mandátum hajhászását mutatja be és nyilvánvalóvá teszi, miként érvényesült ebben az időben a "népképviselő". Katángy Menyhért életét, leveleit és a körtvélyesi csinyt tartalmazó mű átmenet a politikai karcolatokból a regény felé- Képünk. 1950-ben megjelent III kiadást ábrázolja.

18. Mikszáth: "Beszterce ostroma" c. regényének belső címlapja.

Képünk a Beszterce ostroma c. regény belső címlapját ábrázolja. Légrády kiadás 1896.

19. Az "Új Zrinyiász" első kiadásának belső címlapja.

Az "Új Zrinyiász" első kiadása 1898-ban Légrády kiadásában jelent meg.

20. Az Országos Hirlap 1898-ban.

Mikszáth függetleníteni akarja magát a Pesti Hirlaptól és az uralkodó osztálytól, 1898-ban indítja az Országos Hirlapot, de vállalkozása nem jár sikerrel. Képünk a Mikszáth szerkesztésében megjelent Országos Hirlap 1898. évfolyamának egyik számát mutatja.

21. A "Különös házasság" belső címlapja.

Képünkön az 1901-ben Légrády kiadásában megjelent Különös házasság belső címlapja látható.

22. Glatz Oszkár: Mikszáth Kálmán.

Képünkön Glatz Oszkár tollrajzát látjuk /1906-ból/.

23. Mikszáth kézírása és aláírása.

A kép Mikszáth "Az én kortársaim" c. munkájának előszavát és az író aláírását mutatja. "Az én kortársaim" megjelent 1904-ben Az Ujság kiadásában.

24. Mikszáth 1905-ben.

A kép Mikszáthot, mint falusi gazdát ábrázolja a moharai gazdaságon 1905-ből.

25. "A Noszty -fiu esete a Tóth Marival" c. regény címlap-terve.

Képünkön a Franklin kiadásában 1908-ban megjelent "Noszty-fiu esete Tóth Marival c. regény címlap-tervét látjuk, amelyet Mikszáth tervezett.

26. Mikszáthfalva főtere.

1910-ben ünnepelte Mikszáth 40 éves írói jubileumát. Ez alkalomból megajándékozták visszavásárolt családi birtokával és szülőfaluját Szklabonyát Mikszáthfalvának nevezték el. Képünk Mikszáthfalva főterét ábrázolja.

27. Mikszáth egykori lakóháza.

Képünk Mikszáth egykori lakóházát mutatja Mikszáthfalván. A házon emléktábla látható.

28. Mikszáth egyik gyermekkori játszótársa.

E kép Mikszáthfalváról, Kasi Jánost, az író gyermekkori játszótársát ábrázolja. A kép 1910-ben készült.

29. Mikszáth és családja.

Képünk 1910-ben készült. A képen Mikszáth és felesége Kálmán és László fiukkal.

30. Mikszáth-ünnepség a Vigadóban.

1910 májusában, a Vigadóban avatja diszdoktorrá az Egyetemi Tanács Mikszáthot.

31. Mikszáth utolsó arcképe.

A jubileumi ünnepségek után 12 nappal Mikszáth váratlanul elhunyt /1910. május 28-án/. Képünk az író utolsó arcképe.

32. Mikszáth ravatala a Magyar Tudományos Akadémia Oszlopcsarnokában.

33. Mikszáth sirja.

Képünk 1910-ben készült Mikszáth Kerepesi-uti temetőben lévő sírjáról.

34. Mikszáth: "A fekete város" c. regényének kézirat-részlete.

Az író halála után 1911-ben a Franklin kiadásában jelent meg Mikszáth: "A fekete város" c. regénye. Képünkön a regény kéziratának 160. oldala látható, amely a fiatal Görgéy és Fabriczius párbajának leírását tartalmazza.

35. "A Noszty-fiu esete a Tóth Marival" c. színmű és bemutatója.

A felszabadulás után a marxista-leninista irodalomelmélet Mikszáth műveinek nagy részét haladó hagyományaink közé sarolta. Realista művei sok tanulságot szolgáltatnak a ma élő nemzedék számára is. 1950-ben tartotta a Miskolci Nemzeti Színház a "Noszty-fiu" ősbemutatóját. A regényt színpadra írta Benedek András és Karinthy Ferenc. Képünk a vármegyei házi jelenetet mutatja.

36. Mészáros Ági és Kállai Ferenc a Noszty-fiuban.

A kép a Nemzeti Színház 1951. októberi előadásáról készült. Rendezte Gellért Endre szereplők: Somlay, Kállai, Mészáros Ági, Tompa S., Várkonyi, Gózon, Bihari, stb.

37. Latabár Kálmán Mujkó szerepében.

Képünk a "Szelistyei asszonyok" c. daljátékában Mujkó szerepét alakító Latabár Kálmán, Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság érdemes művészeről készült. A regényt dramatizálta Semsei Jenő és Benedek András, zenéjét szerezte Sárközi István, rendezte Apáti Imre.

38. Mikszáth: A "Különös házasság" c. regénye filmen.

1951. februárban készült el a "Különös házasság" filmváltozata. A forgatókönyvet Háy Gyula írta, rendezte Keleti Márton, zenéjét szerezte Szabó Ferenc. Képünk a foglyulejtett Buttler Jánost mutatja. Buttlert Benkő Gyula, Dóryt Rajczy Lajos alakítja.

39. Horváth Piroska és Buttler János bucsuja.

Jelenet a "Különös házasság" c. filmből. Horváth Piroskát Örkényi Éva alakítja.

-.-.-.-

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Bojkovszky Lajos